

HU

HU

HU

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2010.12.16.
COM(2010) 758 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

**A szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai platformja A szociális és
területi kohézió európai keretrendszere**

SEC(2010) 1564 végleges

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

A szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai platformja A szociális és területi kohézió európai keretrendszer

1. BEVEZETÉS

Az Európai Bizottság a szegénység elleni küzdelmet gazdasági, foglalkoztatásügyi és szociális menetrendjének, az **Európa 2020 stratégiának** a középpontjába állította. Az állam- és kormányfők lényeges áttörést jelentő célban állapodtak meg: az Európai Unió **a következő évtizedben legalább 20 millió embert emel ki a szegénységből és a társadalmi kirekesztettségéből.** Ezt követően pedig kiegészítő nemzeti célkitűzéseket fognak megállapítani mind a 27 tagállamban.

2008-ban az Unió területén több mint 80 millió ember élt a szegénységi küszöb alatt. Ez megegyezik legnépesebb tagállamunk lakosságának számával, illetve az Unió lakosságának 16,5%-ával. E 80 millióból 20 millió gyermek, és a szegények több mint 50% nő. A gazdasági válsaggal a helyzet természetesen csak rosszabbodott.

Társadalmunk legkritikusabb helyzetben lévő tagjait sújtotta a legkeményebben a válság. A legkevesebbet keresők helyzete tovább romlott, és egyre inkább fenyegeti őket az eladósodás és a fizetéseképtelenség. A gyakran átmeneti és rosszul fizetett munkát vállaló fiatalok, migránsok és alacsonyan képzettek körében volt tapasztalható leginkább a munkanélküliség növekedése, és ezért ők vannak kitéve leginkább annak a veszélynek, hogy életkörülményeik rosszabbodnak. Konkrétan, ötből egy fiatal munkanélküli; a nem uniós polgárok körében 11 százalékkal magasabb a munkanélküliség aránya, mint az uniós polgárok körében; és az alacsonyan képzettségűek körében kétszer akkora mértékben nőtt a munkanélküliség, mint a jól képzettek körében.

Az ún. „dolgozó szegények” 2008-ban a munkaképes népesség 8%-át tették ki, míg a munkanélkülieknél az elszegényedés kockázata jelentősen nőtt, 2005 óta 39%-ról 44%-ra. Ezenfelül az európaiak 8%-a él súlyos anyagi deprivációban, és nem engedhet meg magának egy sor, Európában a tisztességes élethez nélkülözhetetlennek tartott dolgot, mint a telefon vagy a megfelelő fűtés. A legszegényebb országokban ez az arány több mint 30%. Ezeken túl a munkaképes korú európaiak 9%-a olyan háztartásban él, ahol senki sem dolgozik.

Ez elfogadhatatlan a 21. századi Európában. A társadalmi kirekesztés elleni küzdelem, a társadalmi igazságosság és az alapvető jogok felkarolása már régóta az Európai Unió központi célkitűzései közé tartozik, amely célkitűzések alapját a szolidaritás és az emberi méltóság tiszteletben tartásának értékei képezik. De az Európai Uniónak és tagállamainak többet kell tenniük a legkritikusabb helyzetben lévő polgárok segítésére, és azt hatékonyabban és célravezetőbben. Az Unió legfontosabb tőkéjét a polgárai jelentik. Csak akkor remélhetünk egy virágzó Európai Uniót, ha az európaiaknak lehetőségük van jobb jövőt biztosítani saját maguk és családjuk számára. A gazdasági növekedés több és jobb munkahely révén történő helyreállítása kulcsfontosságú lesz a szegénység elleni küzdelemben.

Az e célt szolgáló hét kiemelt kezdeményezés egyikeként a **Bizottság egy európai platform felállítását javasolja a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelemben való együttműködés támogatására**. A platform célja, hogy megteremtse a tagállamoknak, az uniós intézményeknek és a fő érdekelt feleknek a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem iránti közös elkötelezettségét. Mivel a következő évtizedeket valószínűleg az állami költségvetések csökkenése fogja jellemezni, olyan intézkedéseket kell hozni, amelyek úgy növelik a hatékonyságot és a bizalmat, hogy új participatív utakat keresnek a szegénység felszámolására, miközben folytatják a megelőzési politikák fejlesztését és a felmerülő szükségletek megoldását.

A platform ezért a szociális és területi kohézió garantálására meghatározza az intézkedések dinamikus keretrendszerét, hogy a növekedés és a munkahelyteremtés előnyeit a polgárok széles köre élvezhesse uniós-szerte, a szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők pedig méltóságban, a társadalom aktív tagjaiként élhessenek.

A szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai platformja és a szegénység visszaszorítására irányuló célkitűzések mellett az Európa 2020 stratégia szociális vonatkozású törekvéseit a foglalkoztatási célkitűzés (a 20–64 éves korú nők és férfiak foglalkoztatási arányának legalább 75%-ra való növelése) és az oktatási célkitűzés (a lemorzsolódók arányának a jelenlegi 15-ről 10 % alá történő csökkentése) segítik. Az olyan kiemelt kezdeményezések, mint a „Mozgásban az ifjúság” és az „Új készségek és munkahelyek menetrendje”, állnak e célok szolgálatában. Vannak azonban fontos kapcsolódási pontok más kiemelt kezdeményezésekkel is, mint „Az európai digitális menetrend”¹, az „Innovatív Unió”² és az „Integrált iparpolitika a globalizáció korában”³.

Ez a közlemény kifejti, hogy a különböző szakpolitikák hogyan járulnak hozzá a szegénység visszaszorításának és a társadalmi befogadás erősítésének ambiciózus céljához, és meghatároz egy sor kapcsolódó intézkedést a szegénység visszaszorítására irányuló célkitűzések eléréséhez, valamint bemutatja a platform felépítését és tartalmát (lásd a kísérő munkadokumentumot, amely tartalmazza a tervezett bizottsági intézkedések részletesebb, indikatív jegyzékét).

2. A KIHÍVÁSOK

2.1. A szegénység és a kirekesztés sokrétű dimenziója

A szegénység visszaszorítására és a kirekesztés megszüntetésére vonatkozó kiemelt célt az Európai Tanács határozta meg három mutató alapján: a szegénység kockázatának való kitettség aránya (a társadalmi transzferek után), az anyagi depriváció indexe, valamint a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásokban élő emberek aránya⁴. Ez a meghatározás egyrészt a szegénység és/vagy kirekesztés mögött rejlő összetett tényezőknek, másrészt a tagállamokban felmerülő problémák változatosságának, és az általuk ezekre válaszként meghatározott prioritásoknak a megnyilvánulása is. A legkiterjedtebb aggregátum (2008-ban összesen 116 millió ember) szélesebb kört fed le, mint amelyet szokás szerint „szegénynek”

¹ COM(2010) 245.

² COM(2010) 546.

³ COM(2010) 614.

⁴ A mutatók fogalmának meghatározásai és a mutatók uniós tagállamokbeli szintjének leírásai az 1. mellékletben találhatók.

tekintünk, mivel magáévá tesz egy területi szemléletmódot, valamint felöleli a kirekesztés nem jövedelemhez kapcsolódó formáit is. A területi dimenzió különösen fontos, hiszen a legeslegszegényebbek gyakran bizonyos régiókban vagy még kisebb területeken tömörülve élnek.

A szegények számának csökkentésére irányuló uniós célkitűzések alapjául szolgáló mutatókat a szociális védelem és társadalmi befogadás területén alkalmazott nyitott koordinációs módszer (szociális NYKM) keretében dolgozták ki, és ugyanezen keretek között róluk megegyezés is született. Az elmúlt tíz évben a tagállamok együtt dolgoztak szociális védelmi rendszereiken, valamint tapasztalatokat cseréltek ezek működéséről és reformjáról. Közös célokat állapítottak meg, és olyan mutatókban állapodtak meg, amelyek mentén a társadalmi befogadásra, a nyugdíjrendszer, az egészségügyi ellátás és a tartós ápolás-gondozás reformjára vonatkozó szakpolitikáikat meghatározhatják. A szociális NYKM támogatta az egymástól való tanulást, ösztönözte az érdekelt felek részvételét, elmélyítette a régi és új szociális kockázatok megértését, és előtérbe állította azokat a kihívásokat, amelyekhez új megközelítésekre és megoldásokra lesz szükség.

Az Európa 2020 új lendületet és jelentőséget ad majd e munkának, és segít a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem érdekében meghatározandó olyan szakpolitikák és intézkedések kidolgozásában, amelyek az adott viszonyokhoz igazodnak. **Bár az e területen elvégzendő feladatok a tagállamok hatáskörébe tartoznak, a szegények számának csökkentésére irányuló uniós célkitűzések megvalósítása csak úgy lehetséges, ha az erőfeszítéseket és az eszközöket uniós és nemzeti szinten is egyesítjük.**

2.2. Küzdelem az egész életre kiterjedő szegénység ellen

Nyilvánvalóvá vált, hogy a népesség néhány csoportja körében különösen nagy a szegénység kockázata. A szegénység elsősorban gyermekeket, fiatalokat, gyermeküket egyedül nevelő szülőket, eltartottakkal rendelkező háztartásokat, migráns háttérű személyeket, bizonyos kisebbségekhez tartozókat (például romákat) és a fogyatékos személyeket sújt a leginkább. A nemek közötti különbség is szemmel látható. A nők általában veszélyeztetettebbek, mint a férfiak.

Európában ma **több mint 20 millió gyermeket fenyeget a szegénység**. A nagycsaládokban nevelkedő gyermekek esetében a veszélyeztetettségi arány 25%, az egyszülős családokban nevelkedő gyermekeknél pedig 30% felett van. Ezek az adatok az elmúlt években annak ellenére sem javultak, hogy a politika jobban tudatában van a problémának. A szegénység mindig egyet jelent a korlátozott lehetőségekkel és az elpazarolt potenciállal. A jövőnk forog kockán. A szegénység gátolja a személyes fejlődést, negatív hatással van a gyermekek egészségére, iskolai végzettségére és általános jóllétére. A szegénységben és kirekesztettségben felnövő gyermekeknél nagyobb a kockázata annak, hogy a társadalom peremére szorult felnőttekké váljanak, és egy olyan ördögi körbe kerüljenek, amely aztán nemzedékről nemzedékre öröklődik. Ahhoz, hogy segíteni tudjunk a gyermekeknek kiutat találni a szegénységből, többoldalú megközelítésre van szükség, amely az alábbiakat foglalja magában: foglalkoztatáspolitikát (hogy a szülők munkát találjanak); adókedvezmény-rendszerek; olyan alapvető fontosságú szolgáltatások biztosítása, mint például a gyermekgondozás; oktatás és a gyermekek jogainak védelme – mindezek az Unió Lisszaboni Szerződésben is megfogalmazott kifejezett célkitűzései. Hasonlóan döntő fontosságú az esélyegyenlőség és a családpolitika is.

Az EU-ban a fiatalok egyötöde van kitéve a szegénység kockázatának. Egyre nő azon fiatalok száma, akik nem találnak helyet a szakképzésben, képzésben vagy felsőfokú oktatásban, és ezáltal korlátozott kilátásaik vannak a munkaerőpiacon. A 25 éves kor alatti fiatalok egyötöde munkanélküli, ami a szegénység fokozottabb veszélyét jelenti. Ugyanakkor tény, hogy 10 munkahellyel rendelkező fiatal közül egy még mindig szegénységben él, ami rámutat arra, hogy a fiatalok munkaerőpiacba való beilleszkedésének minőségén is javítani kell.

A munkaképes korú népesség körében a szegénység legfőbb oka a munkanélküliség. A munkanélküliek elszegényedésének kockázata több mint ötször magasabb a munkahellyel rendelkezőkénél (44% szemben a 8%-kal). A szegénység együtt jár a munkaerőpiacról való kirekesztettséggel. Ez különösen a nők és a fiatalok körében figyelhető meg. Ugyanakkor az alacsony jövedelmek, alacsony képesítések és az alulfoglalkoztatottság az aktív keresők elszegényedéséhez vezethetnek. A szegénységben élő aktív keresők száma 2000 óta emelkedett az ideiglenes vagy részmunkaidős munkahelyek gyarapodása következtében (beleértve azokat a munkahelyeket is, amelyeken a foglalkoztatottak nem önszántukból dolgoztak részmunkaidőben). A bérek ugyanakkor azonos szinten maradtak. Az aktív munkakeresők elszegényedése azzal is összefügg, hogy teljes családok egyetlen, munkából származó jövedelemből kénytelenek megélni. Az elszegényedés kockázata a gyermeküket egyedül nevelő szülők és az egy jövedelemből élő családok esetében a legnagyobb. A megfizethető gyermekgondozási szolgáltatások hiánya gátolja őket a munkaerőpiacon való teljes részvételben.

Az átlagnépességhez viszonyítva **az idősebbeknél** szintén nagyobb a szegénység veszélye (19%), és számos országban különösen az idősek vannak kitéve anyagi deprivációnak. Az EU előtt álló demográfiai kihívások nagyságrendje csak fokozni fogja a jelen problémát. A nyugdíjasok száma az EU-ban 2030-ig több mint 25 millió fővel nő, ami még sürgetőbbé teszi nyugdíjrendszereink, egészségügyi ellátó rendszereinek és időskori gondozórendszereink megfelelőségének és hosszú távú fenntarthatóságának biztosítását. Hosszú távon növekedni fog az idősek elszegényedésének kockázata is a megszakított szakmai pályafutások következtében.

2.3. Súlyos kirekesztés, a kritikus helyzet új formái és különleges hátrányok

A hajléktalanság és a lakhatásból való kirekesztettség a szegénység és a depriváció legszélsőségesebb formái, és az elmúlt években egyre gyakoribbá váltak. A **tüzelőanyag-szegénység** a háztartások számára nem csupán a fűtéstől vagy hűtéstől való megfosztottság veszélyét hordozza magában, hanem a meleg víztől, fénytől és más létfontosságú, a mindennapi szükségleteket kielégítő háztartási javaktól való megfosztottságát is. Az alapvető banki szolgáltatásokhoz való hozzáférés hiányából eredő **pénzügyi kirekesztettség** és a **nagymértékű eladósodás**, amelyeket a közelmúltbeli válság csak súlyosbított, szintén akadályozhatják a munkahelykeresést, és ezért tartós marginalizálódáshoz és szegénységhez vezethetnek.

A gazdasági válság is még inkább hangsúlyozta a **migráns népesség** szociális kockázatoknak való kitettségét, ugyanis a növekvő munkanélküliség gyakran őket sújtja legelőször. 2010 első negyedében a munkanélküliségi ráta a nem állampolgárok körében elérte a 21%-ot. E népesség esetében a munkahely elvesztése gyakran együtt jár a szociális biztonsági védőhálón kívül kerüléssel. Egyes **etnikai kisebbségek**, köztük a legnépesebb kisebbséget alkotó **romák** (akik száma Európában 10-12 millióra tehető) aránytalanul nagyobb mértékben szenvednek többszörös deprivációban.

A **fogyatékos személyek**, illetve a súlyos krónikus betegségben szenvedők gyakorta szembesülnek nagyobb gazdasági és szociális nehézségekkel, amelyek sok esetben kihatással vannak az őket eltartó család többi tagjára is: közel 6,5 millió, szegénységnek vagy kirekesztésnek kitett ember vallja magát valamilyen fogyatékossgal élőknek.

3. A SZEGÉNYSÉG ÉS TÁRSADALMI KIREKESZTÉS ELLENI KÜZDELEM EURÓPAI PLATFORMJA

A szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelemnek a növekedésre és a foglalkoztatásra, valamint a modern és hatékony szociális védelemre kell épülnie. Ezenkívül az innovatív szociális védelmi beavatkozás mellett szociálpolitikai intézkedések széles körére van szükség, beleértve a célirányos oktatást, szociális ellátást, a lakáskörülmények javítását, az egészségügyet, a munka és a magánélet összeegyeztethetőségét és a családpolitikát – csupa olyan területet tehát, amelyeken a jóléti rendszerek eddig kiegészítő programokkal próbáltak beavatkozni.

A szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai platformja az EU hozzájárulása e kihívásoknak az Európa 2020 stratégia keretein belüli megoldásához. A Bizottság az alábbi fellépési területet állapította meg:

- valamennyi politikai területre kiterjedő intézkedések;
- az uniós alapok nagyobb mértékű és hatékonyabb kihasználása a társadalmi befogadás elősegítésének érdekében;
- a tényeken alapuló szociális innováció felkarolása,
- partnerségekben való együttműködés és a szociális gazdaságban rejlő potenciál kiaknázása;
- megerősített politikai koordináció a tagállamok között.

3.1. A szegénység és kirekesztés elleni küzdelmet célzó, valamennyi politikai területre kiterjedő intézkedések

A **szegénységnek több dimenziója** van, köztük a méltó emberi élethez szükséges jövedelem hiánya és a nem kielégítő mennyiségben rendelkezésre álló anyagi források, az alapvető szolgáltatásokhoz – például az egészségügyi szolgáltatásokhoz, lakhatáshoz és oktatáshoz – való elégtelen hozzáférés, a munkaerőpiacról való kirekesztettség és a rossz minőségű munkahelyek. Mindezek a szegénység gyökerei, és magyarázattal szolgálnak arra vonatkozóan, miként rekednek ki az egyének és a családok a társadalomból. E problémák megoldásához olyan megközelítésre van szükség, amely valamennyi szakpolitikai területre kiterjed, megkövetelve azt, hogy a szakpolitikák kidolgozásakor a szegénység elleni küzdelmet beintegrálják a fő szempontok közé. Mindehhez jobb koordinációra van szükség a makro- és mikroökonómiai szakpolitikák között, és számos olyan szakpolitikai terület kiemelkedő szerepére is építeni kell, amelyek eddig nem tartoztak a társadalmi befogadásra és szociális védelemre irányuló hagyományos szakpolitikai területek közé. Az Európa 2020 stratégia kiemelt kezdeményezéseivel való hatékony szinergiák alapvető fontosságúak lesznek.

A munkához jutás lehetősége

A munkába állás a legbiztosabb út, amely a munkaképes emberek számára kiutat jelent a szegénységből. Ez az üzenet nehezen közvetíthető éppen a gazdasági válság idején, azonban mivel gazdaságaink ismét lendületbe jöttek, elsősorban arra kell összpontosítanunk, hogy munkahelyteremtő gazdasági növekedést biztosítsunk. Az Unió azon célkitűzése, hogy 2020-ig mind a nők, mind a férfiak körében 75%-os foglalkoztatási arányt érjünk el, jelentheti a legnagyobb hozzájárulást a szegénység visszaszorításában kitűzött 20 milliós cél eléréséhez.

Az „Új készségek és munkahelyek menetrendje” meghatározza, milyen módon érhető el, hogy minél többen munkahelyhez jussanak; különös figyelmet szentel továbbá a munkaerőpiac jobb működésének és kevésbé szegmentáltságának, a képzettebb munkaerőnek, a munkaminőség és a munkafeltételek javításának, valamint a fokozottabb munkahelyteremtés és a munkaerő-kereslet elősegítésének. A szegénység visszaszorításában mind a négy szempontnak jelentős szerepe van, különösen pedig az menetrendben javasolt, következő fő intézkedéseknek: új impulzust adni a rugalmas biztonságnak, és új módszereket találni a munkaerőpiac szegmentáltságának megszüntetésére, ezzel párhuzamosan pedig modern és inkluzív ellátási- és szociális biztonsági rendszerekről gondoskodni; ellátni az embereket a megfelelő készségekkel, beleértve a digitális kompetenciákat is; ösztönözni a munkaerő-felvételt a nem bérjellegű munkaerőköltségek szelektív csökkentése révén mindenekelőtt az alacsony képesítéssel rendelkezők esetében. Ez a kiemelt kezdeményezés „szociális szemlélettel” közelíti meg a foglalkoztatás-növekedést, kiemelve annak fontosságát, hogy a foglalkoztatásnak mind a minőségi, mind pedig a mennyiségi dimenzióját szem előtt kell tartani. Kiemeli továbbá, hogy a szegény embereket olyan eszközökkel kell ellátni, amelyek képessé teszik őket arra, hogy a foglalkoztatási potenciál bővülésének előnyeit teljes mértékben hasznosíthassák; például „zöld” munkahelyeken, mivel szemmel láthatóan szinergiahatás van a munkahelyteremtés és a környezeti szempontból fenntartható növekedés között.

A **munkaerőpiacról leginkább kiszorultak aktív befogadása** mind az EU menetrendjében, mind pedig a nemzeti menetrendekben kiemelt célkitűzésként szerepel. Egy sor *közös elvvel*⁵ rendelkezünk, hogy segítsünk az embereknek bejutni a munkaerőpiacra. Ezek az elvek olyan integrált stratégiák szükségességére mutatnak rá, amelyek egyszerre jól átgondolt jövedelemtámogatási rendszereket, inkluzív munkaerőpiacokat és megfelelő szociális szolgáltatásokat kombinálnak egymással. A munkaerőpiacról leginkább kiszorultaknak munkába állásukat követően is fokozott szociális támogatásra van szükségük annak elkerülése érdekében, hogy egy olyan ördögi körbe kerüljenek, amelyben a munkanélküliség és az alacsony minőségű, bizonytalan foglalkoztatás folyamatosan váltják egymást. Az adatok azt mutatják, hogy e támogatás gyakran hiányzik vagy elégtelen mértékű. Több tagállamban is megfigyelhető, hogy a népesség jelentős része nem részesül szociális támogatásban vagy nem él ezzel kapcsolatos jogaival. Mások az ellátásoktól való függés csapdájába esnek, s a számukra biztosított jogosultságok nem elegendőek ahhoz, hogy kiemelkedjenek a szegénységből.

2012 folyamán a Bizottság közleményt terjeszt elő, amelyben részletes értékelést nyújt majd az aktív befogadási stratégiák nemzeti szintű megvalósításáról, beleértve a minimáljövédelmi rendszerek hatékonyságát is, és felvázolja, miként lehet felhasználni az uniós programokat az

⁵ A Bizottság ajánlása a munkaerőpiacról kiszorultak aktív befogadásának elősegítéséről (2008/867/EK), beleértve az aktív befogadás közös elveiről a szegénység elleni hatékonyabb küzdelem érdekében című tanácsi következtetések (2008. december 17.) által támogatott közös következtetéseket.

Szociális védelem és az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A legutóbbi válság a szociális védelmi rendszereket eddig nem látott kihívások elé állította, hiszen a folyamatosan növekvő kirekesztettség ellen szűkösebb állami forrásokkal kell küzdeniük. Annak ellenére, hogy a válság kitörését követően a szociális védelem sikerrel megbirkózott a legsürgetőbb szükségletekkel, az alacsony jövedelműek jelentős hányada csupán korlátozottan fér hozzá a szociális biztonsági védőhálókhoz.

A még több aktív szereplő és eszköz mobilizálása mellett most jobb teljesítésre és a szolgáltatások konszolidálása révén nagyobb hatékonyságra van szükség. Fontos továbbá az is, hogy a szakpolitikák megfelelően foglalkozzanak a két legfontosabb kihívással: a **megelőzéssel**, amely a szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem leghatékonyabb és legfenntarthatóbb módja, valamint a **korai beavatkozással** annak elkerülése érdekében, hogy az elszegényedettek egyre súlyosabb és bizonytalanabb társadalmi-gazdasági helyzetbe kerüljenek.

A **nyugdíjrendszerek** megfelelősége és hosszú távú fenntarthatósága alapvető fontosságú az idősek szegénysége elleni küzdelemben. Európa népességének gyors öregedése ugyanakkor széles körben kihat a nyugdíjrendszerek valamennyi típusára, és az eddigieknél sürgetőbbé teszi a reform-menetrend végrehajtását, mindemellett azonban nehéz megfelelő egyensúlyt kialakítani a méltányosság, a hatékonyság és a fenntarthatóság között. A megfelelő és fenntartható nyugdíjak kulcsa a jövőben az „aktív időskor” lesz, amelyhez mindenekelőtt megfelelő kereteket kell teremteni annak érdekében, hogy az idős munkavállalók tovább maradjanak a munkaerőpiacon. A nyugdíjreformok során figyelembe kell venni a szociális védelmi rendszer teljes szerkezetét. A nyugdíjjárulékok terén mutatkozó jelenlegi tendenciákra tekintettel, egyes legkritikusabb helyzetben lévő csoportok, valamint rövid vagy nem folyamatos munkaviszonnyal rendelkezők valószínűleg egyre inkább függeni fognak a minimálnyugdíjaktól és az idősek számára megállapított minimáljövedelmektől.

A tagállamokban tapasztalható **egészségügyben fennálló** növekvő **egyenlőtlenségek** rámutatnak, hogy a köztük és a szegénység között fennálló szoros összefüggésre. Ezt az összefüggést bizonyítja a különböző jövedelemmel rendelkező csoportok egészségi állapotának szintje, a betegség vagy fogyatékosság miatti korlátozott munkaképesség és a születéskor várható élettartam is. A legalacsonyabb és a legmagasabb társadalmi-gazdasági csoportok közötti különbség a várható élettartam tekintetében férfiaknál akár 10, nőknél pedig akár 6 év is lehet. A rossz egészségi állapot – amely gyakran a rossz életkörülményekre vezethető vissza – nagy mértékben hozzájárulhat a szegénységhez, hiszen csökkentheti a munkaképességet, és jelentős kezelési és ápolási költségeket jelenthet. A betegségmegelőzés és a hatékony, megfizethető egészségügyi és szociális ellátásokhoz való hozzáférés ezért a szegénység elleni küzdelem fontos intézkedései. Az egészségügyi szakpolitikák és egészségügyi rendszerek számára mindez nagy kihívást jelent: a növekvő kereslettel és a komoly költségvetési megszorításokkal a háttérben újra sürgetővé vált az **egészségügyi rendszerek hatékonyságának** javítása. Az igazi kihívás abban áll, hogy a hatékonyság javításával egy időben minőségi egészségügyi ellátást kell garantálni valamennyi polgár számára.

Az öregedő társadalom és a jelentős társadalmi változások – például egyre több nő van jelen a munkaerőpiacon, több az egyszemélyes háztartás és a gyermekek nélküli család, vagy a

családok különböző generációi messze élnek egymástól – mind hozzájárulnak az **egészségügyi és szociális szolgáltatások** iránti kereslet jelentős növekedéséhez. A szegények gyakran nehezen férnek hozzá ezekhez a szolgáltatásokhoz, ami kiemelkedően hozzájárul a munkaerőpiacról való kiesésükhöz, mivel gondozási feladatokat kénytelenek ellátni. A szakpolitika számára a nagy kihívást – ismételten a költségvetési megszorításokkal a háttérben – a magas színvonalú, hatékony és megfizethető ellátás megfelelő kínálatának biztosítása jelenti.

A Bizottság a következőket kívánja tenni:

- 2011-ben fehér könyvet terjeszt elő a nyugdíjakról, amelyben a nyugdíjak válság utáni fenntarthatóságával és megfelelőségével foglalkozik majd.
- 2011 folyamán európai innovációs partnerséget hoz létre az aktív és egészséges időskorra vonatkozóan, és a 2012-es „Aktív időskor európai évének” fényében valamennyi szinten támogatni a fogja az aktív időskort célzó kezdeményezéseket.
- Ágazati szinten kidolgozza a szociális szolgáltatások önkéntes európai minőségi keretrendszerét, többek között a tartós ápolás-gondozás és a hajléktalanság területén is.
- Értékelni fogja az egészségügyi kiadások hatékonyságát és eredményességét, többek között a „Szolidaritás az egészségügyben: az egészség terén mutatkozó egyenlőtlenségek csökkentése az Európai Unióban” című közleményében kiemelt kérdések tekintetében is.
- 2011-ben jogszabályi kezdeményezést terjeszt elő a bizonyos banki szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítására, és felkéri a banki ágazatot, hogy nyújtson be egy önszabályozási kezdeményezést a bankköltségek átláthatóságának és összehasonlíthatóságának javítása érdekében.

Oktatás- és ifjúságpolitika

Az **oktatás és képzés** közvetlenül meghatározza, mivé lehetnek az emberek és mit tehetnek. Az oktatási és képzési rendszereknek elő kell mozdítaniuk a társadalmi felemelkedést, és ahelyett, hogy megerősítenék a hátrányos helyzet ördögi körét, meg kell törniük azt. Az iskola előtti nevelés feltehetőleg a leglényegesebb tényező a nemzedékről nemzedékre átadott szegénység ördögi körének megtörésében, emellett pedig a legjövedelmezőbb befektetés is. A magas színvonalú koragyermekkori oktatásba és gondozásba való befektetés elősegítheti a biztos életkezdést valamennyi polgár számára. A tagállamok egy közös referenciaértékben állapodtak meg, mely szerint a 4 éves korúaktól egészen az iskolaköteles korba lépő gyermekekig a gyermekek 95%-ának koragyermekkori oktatásban és gondozásban kell részt vennie.

A Bizottság együtt fog működni a tagállamokkal annak érdekében, hogy valamennyi szinten és valamennyi korcsoport számára (alap-, közép- és felsőfokú oktatás, valamint szakképzés és felnőttképzés) inkluzívabbá tegye az oktatási és képzési rendszereket. Hosszú távon tekintve az iskolai lemorzsolódás 10% alá történő csökkentése 2020-ig – e célkitűzésben állapodtak meg az Európa 2020 Stratégiában – jelentősen hozzájárulna a szegénység visszaszorításához, mivel a készségek és kompetenciák megfelelő szintje (beleértve a digitális kompetenciákat

is) manapság elengedhetetlen a fiatalok munkaerő-piaci foglalkoztathatóságához. Az azon fiatalok számában mutatkozó aggasztó tendenciák, akik oktatásban sem vesznek részt, ugyanakkor munkahellyel sem rendelkeznek, hangsúlyozza annak szükségességét, hogy még szélesebb körű szakpolitikai intézkedéseket kell hozni a **fiatalok támogatására, mint ahogyan erről a 2010–2018-as európai ifjúsági stratégiában⁶ is megállapodás született.** Célirányos megközelítésekre van szükség az egyre növekvő azon nehézségek leküzdéséhez, amelyekkel a fiatalok, és különösen a társadalom peremére szorult fiatalok a posztindusztriális társadalmakban felnőttkorba lépésükkor szembesülnek. A „Mozgásban az ifjúság” kiemelt kezdeményezés konkrét összefüggést állít fel egyrészt az oktatás és képzés, másrészt a munkaerőpiac között azáltal, hogy a fiatalok foglalkoztathatóságának javítását célzó intézkedéseket javasol.

A Bizottság a következőket kívánja tenni:

- 2011 folyamán közleményt, illetve tanácsi ajánlásra irányuló javaslatot terjeszt elő az iskolai lemorzsolódás csökkentésére, és széles körű kezdeményezést indít az oktatás valamennyi szintjén előforduló hátrányos helyzet ördögi köre elleni hatékonyabb beavatkozás ösztönzésére.
- 2012-ben a gyermekszegénységről szóló ajánlást javasol a korai gyermekkori szegénység megelőzésére és leküzdésére szolgáló közös elvek és hatékony ellenőrzési eszközök kidolgozásával.

Bevándorlás és a bevándorlók integrációja

A **bevándorlás és a bevándorlók integrációjának** kezelése ma az európai és nemzeti szakpolitikai menetrendek előterébe került. Az EU országaiban élők közül több mint 30 millióan – azaz a lakosság 6,4%-a – nem uniós polgár. Kétharmaduk harmadik országok állampolgára. Noha a migráció jelentősen hozzájárulhat az európai gazdasági, demográfiai és versenyképességi problémák megoldásához, az integráció átfogó és hatékony politikai keretrendszerének létrehozása óriási kihívást jelent. Egy új társadalomba való beilleszkedés rendkívül összetett folyamat, és erőfeszítéseket kíván meg több, különböző területen is. Magában foglalja a munkaerőpiachoz, lakhatáshoz, közszolgáltatásokhoz (különösen a jóléti és oktatási szolgáltatásokhoz), magán jellegű szolgáltatásokhoz (pl. bankok, biztosítás, stb.) való hozzáférést, de ezen túlmenően a közösséggel való szociális és kulturális kapcsolatépítést és a politikai folyamatokban való részvételt is. Számos adat igazolja, hogy a hátrányos helyzet a migráns népesség körében nemzedékről nemzedékre öröklődik. Ezenkívül a migráns lakosság második és harmadik generációja is megkülönböztetéssel szembesül a munkavállalási lehetőségekhez és az árukhöz vagy szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén. A sikeres integráció ugyanakkor elengedhetetlen fontosságú az európai szociális kohézió szempontjából, és szorosan összefügg az európai jóléti rendszerek jövőjével. Az Európa 2020 stratégia társadalmi befogadásra és kohézióra vonatkozó célkitűzéseinek megvalósítása alapvetően az EU és tagállamai azon képességétől fog függeni, hogy mennyire tudják összehangolni társadalmi és migrációs szakpolitikáikat.

⁶ COM(2009) 200.

- 2011-ben a Bizottság „Új európai integrációs menetrendet” terjeszt elő a tagállamok azon törekvéseinek hatékonyabb támogatására, hogy ösztönözzék a különböző kulturális, vallási, nyelvi és etnikai háttérű, harmadik országok állampolgárainak aktív részvételét az európai gazdaságokban és társadalmakban.

Társadalmi befogadás és megkülönböztetésmentesség

A társadalmi befogadást célzó szakpolitikáknak hatékony **megkülönböztetés elleni szakpolitikákkal** kell párosulniuk, mivel a szegénység és a nehézségek számos csoport és egyén esetében gyakran onnan erednek, hogy a más csoportok rendelkezésére álló lehetőségekhez és jogokhoz csak korlátozottan férnek hozzá. A megkülönböztetésmentesség és az emberi jogok tiszteletben tartása fokozottabb jelentőséget nyert az EU jogrendjében, a megkülönböztetésmentességre vonatkozó uniós jogszabályok nemzeti szintű végrehajtását azonban megfelelő szakpolitikákkal és konkrét intézkedésekkel kell támogatni. A szociálpolitika és a megkülönböztetésmentességre irányuló szakpolitikák közötti szoros integráció elengedhetetlen az európai népesség széles körét érintő konkrét hátrányos megkülönböztetések megszüntetéséhez.

A nők és férfiak közötti egyenlőségről szóló 2010–2015-ös stratégiával összhangban álló, a **nemek közötti egyenlőséggel** kapcsolatos szakpolitikákra van szükség a *nemek között meglévő szakadék* megszüntetéséhez, amely a legtöbb korosztálynál tapasztalható, és amely a női népesség – legyen szó munkahellyel rendelkezőkről vagy munkahellyel nem rendelkezőkről – körében magasabb arányú elszegényedést eredményez. Az elszegényedés veszélye drasztikusan nő a gyermeküket egyedül nevelő nők és az idős nők körében.

A **fogyatékos személyeket** sújtó megkülönböztetés és kirekesztés sajátos megnyilvánulási formái ellen egy sor különböző szakpolitikai terület együttes fellépésére van szükség. A jelenleg rendelkezésre álló szegénységi mutatók nem veszik figyelembe azt a tényt, hogy egy nem fogyatékos személy tisztességes életkörülményeinek biztosításához szükséges források nagysága adott esetben egyáltalán nem elegendő egy fogyatékos személy tisztességes életének biztosításához, mivel a fogyatékos személyek mindennapi tevékenységeik során külön korlátokba ütköznek⁷. A 2010–2020-as új európai fogyatékosügy stratégia hozzájárul majd olyan akadályok megszüntetéséhez, amelyek 80 millió fogyatékos személyt akadályoznak abban, hogy egyenrangú polgárként vehessenek részt a társadalomban.

A **mentális egészségügyi** problémákkal küzdők csaknem minden tekintetben a társadalom legkirekesztettebbjei közé tartoznak, és a megbélyegzést, megkülönböztetést és kirekesztést tartják az egészségük, jóllétük és életminőségük útjában álló legnagyobb akadályoknak. Az „Európai megállapodás a mentális egészségért és jóllétért” kezdeményezés hozzájárulhat annak megállapításához, miként dolgozhatnak együtt a szociálpolitika és az egészségügy szereplői a mentális egészségügyi problémákkal küzdők társadalmi befogadásának támogatása érdekében.

Egyes etnikai kisebbségek – mint például a **romák** – elszegényedése és a marginalizálódása tovább fokozódott.

⁷ Példaként említhető olyan megfelelő eszközök uniós szintű kifejlesztése, amelyek segítségével a látás- vagy halláskárosodott emberek könnyebben hozzáférhetnek bizonyos termékekhez és szolgáltatásokhoz.

Egy, az Alapjogi Ügynökség által hét tagállamban a megkülönböztetéssel kapcsolatban végzett 2009-es felmérésből kiderül, hogy a roma válaszadók fele tapasztalt megkülönböztetést az előző 12 hónap folyamán, egyötödük pedig rasszista indíttatású bűncselekmény áldozata volt⁸. Számos roma él rossz minőségű, szegregált lakónegyedekben és lakóhelyeken. A roma gyermekek gyakrabban járnak szegregált iskolákba, többször hiányoznak az órákról, és korábban morzsolódnak le. A Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy nemzeti reformprogramjaik keretében nyújtsanak be a romák befogadását célzó nemzeti stratégiákat; ezek a stratégiák így hozzájárulhatnak a szegénység és társadalmi kirekesztés csökkentésére irányuló kiemelt célkitűzéshez.

A mai világban talán a **hajléktalanság és az elégtelen lakáskörülmények** tekinthetők a szegénység és társadalmi kirekesztettség legszélsőségebb példáinak. Noha a megfizethető lakhatáshoz való hozzáférés alapvető szükséglet és mindenkinek kijáró jog, e jog biztosítása továbbra is jelentős problémát jelent több tagállamban is. A megfelelő és integrált megoldások kidolgozása – legyen szó a hajléktalanság megelőzéséről vagy leküzdéséről – továbbra is az EU társadalmi befogadásról szóló stratégiájának fontos eleme.

A Bizottság a következőket kívánja tenni:

- Uniós keretrendszert terjeszt elő a romák integrációját célzó nemzeti stratégiák összehangolására.
- Erőfeszítéseket tesz a nők gazdasági függetlenségének előmozdítására: ez a nők és férfiak közötti egyenlőségről szóló 2010–2015-ös stratégiában meghatározott öt prioritás közül az első.
- Biztosítani fogja a 2010–2020-as európai fogyatékosügy stratégia megfelelő nyomon követését, mindenekelőtt azokra a különleges körülményekre és akadályokra összepontosítva, amelyek gátolják a fogyatékos személyeket abban, hogy teljes mértékben éljenek jogaikkal.
- Meg fogja határozni azokat a módszereket és eszközöket, amelyekkel a lehető legjobb módon folytatható a hajléktalanság és a lakhatásból való kirekesztettség elleni küzdelem terén megkezdett munka, figyelembe véve a 2010. decemberi konszenzus konferencia eredményeit.

Ágazati szakpolitikák

Az uniós szakpolitikáknak és pénzügyi eszközöknek még inkább figyelembe kell venniük egyes **hálózati** szolgáltatásoknak – például a közlekedési, energetikai, információtechnológiai és egyéb hálózatok – a helyi és regionális különbségek csökkentésében, valamint a társadalmi befogadás előmozdításában játszott alapvető fontosságú szerepét. Az e szolgáltatásokhoz való hozzáférés, és e szolgáltatások megfizethetősége fejlett társadalmainkban alapvető szükségletnek számít. Ez rámutat arra, milyen fontos figyelembe venni a szociális célkitűzéseket számos más **ágazati szakpolitikában**, valamint a belső piacon és a fogyasztóügyi politikában is.

⁸ Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének felmérése az EU-ban élő kisebbségekről és a megkülönböztetésről – a romák – 2009. november.

Az **információs és kommunikációs technológiák** elérhetősége és használata az internet korában javítja a foglalkoztathatóságot és az önmegvalósítási lehetőségeket, a helyi közösségekbe való beilleszkedést, az online közszolgáltatások igénybevételét, valamint a modern és hatékony gondozáshoz való hozzáférést, és ezáltal megkönnyíti a társadalmi beilleszkedést. Ezért további erőfeszítéseket kell tenni a digitális szakadék áthidalása érdekében a digitális kompetenciák és készségek, valamint a hátrányos helyzetűek internethasználatának javítása révén; továbbá inkluzív és célirányos online szolgáltatásokat kell biztosítani olyan kulcsfontosságú területeken (pl. foglalkoztatás, lakhatás, egészségügy és más szociális szolgáltatások), amelyek támogatják a felhasználók szerepének erősítését, mindenekelőtt a legkritikusabb helyzetben lévő társadalmi csoportokból kikerülő felhasználókat. Az oktatás központi szerepet játszhat a digitális szakadék további növekedésének megakadályozásában⁹.

A növekvő energiaárak problémát jelenthetnek az Unió polgárai számára. Az **energiapolitika** továbbra is figyelembe fogja venni a fogyasztók szükségleteit, és amennyiben szükséges, foglalkozni fog az energiaszegénység kockázataival. Ezzel összefüggésben különösen fontos a fogyasztók számára, hogy jól működjön a belső piac és megfelelő energiahatékonysági intézkedéseket tegyünk. A jelenlegi uniós energiapolitikai jogszabályok teljes körű végrehajtásával és innovatív energiahatékonysági megoldásokkal különösen a legkritikusabb helyzetben lévő társadalmi csoportoknak tudunk védelmet biztosítani az energiaszegénységgel szemben.

A legkritikusabb helyzetben lévők **pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférése** javítható a belső piaci és fogyasztópolitikai intézkedések révén. A pénzügyi kirekesztettség gátolhatja az embereket a munkába állásban, a vállalkozásalapításban vagy a más szolgáltatásokhoz való hozzájutásban. Az alapvető pénzügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása a hatóságok felelősségi körébe tartozik mind nemzeti, mind pedig európai szinten.

Külső dimenzió

A szegénység elleni küzdelem **az uniós szakpolitikák** – különösen a foglalkoztatáspolitikai és a szociálpolitika – **külső dimenziójának** kulcsfontosságú elemét is képezi. A millenniumi fejlesztési célok elfogadása óta – és a nemzetközi szervezetekkel vagy fórumokkal együttműködésben – az EU fokozott támogatást nyújtott a fejlődő országoknak a szegénység enyhítését célzó törekvéseikhez, mindenekelőtt az alapfokú oktatáshoz, a vízhez és az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása, a tisztességes munka támogatása, de kereskedelmi eszközök révén is, valamint a demokrácia és a jó kormányzás megszilárdításával. A tisztességes munka propagálása valamennyi ország számára alapvető fontosságú a szegénység elleni küzdelemben és a társadalmi befogadás előmozdításában. A Bizottság tovább fogja vinni az EU stratégiai partnereivel, illetve a nemzetközi fórumokon, nevezetesen az ILO, a G20, a G8 és az ENSZ keretein belül folytatott politikai párbeszédet.

A Bizottság biztosítani fogja továbbá, hogy a platform célkitűzéseit az érintett országok az Unió bővítési folyamata során és az európai szomszédsági politika keretében is magukévá tegyék.

⁹ Lásd az információs és kommunikációs technológiákról készült tanulmányt, Európai Bizottság 2010, elérhető az alábbi weboldalon: http://ec.europa.eu/information_society/eeurope/i2010/docs/eda/social_impact_of_ict.pdf

A szakpolitikák jobb összehangolása azt jelenti, hogy a **szakpolitikai kezdeményezések társadalmi hatását** alaposan meg kell vizsgálni, és az esetleges negatív társadalmi következményeket a méltányosságra és a szegénység visszaszorítására összpontosító intézkedések révén minimálisra kell csökkenteni. Az Európai Bizottság valamennyi fő kezdeményezést és jogszabályjavaslatot hatásvizsgálatnak vetett alá, mely során a szociális dimenziót is figyelembe vették. A Bizottság tovább fogja finomítani és javítani hatásvizsgálatai minőségét annak biztosítása érdekében, hogy megfelelő figyelmet szenteljenek a szociális dimenzióknak is. Fontos, hogy a Bizottság javaslatainak módosításakor az EU intézményei, illetve tagállami szinten a tagállamok saját javaslataik szociális dimenzióját is megvizsgálják.

3.2. Uniós alapok a társadalmi befogadást és a társadalmi kohéziót célzó intézkedések szolgálatában

A költségvetés felülvizsgálata és az Európa 2020 stratégia célkitűzései

2010 októberében az Európai Bizottság megkezdte az **uniós költségvetés felülvizsgálatát**. Tekintettel az inkluzív növekedésre, a Bizottság hangsúlyozta, hogy a kohéziós alapoknak az Európa 2020 célkitűzéseire kell összpontosítaniuk. A jövőbeni kohéziós politikának kézzelfoghatóvá kell tennie az Európa 2020 célkitűzéseit, és jelentős változásokat kell hoznia a polgárok életébe.

A költségvetés felülvizsgálata hangsúlyozza a szolidaritás jelentőségét, rámutatva arra, hogy a legkritikusabb helyzetben lévők fokozottabb figyelembevétele végső soron pozitív hatással van a növekedésre is, és valamennyi polgár számára előnyökkel jár. Kiemeli továbbá, hogy a legfontosabb annak eldöntése, hogyan lehetne a rendelkezésre álló forrásokat *intelligensebben* elkölteni. Olyan **innovatív megközelítések**re van szükség, amelyek kiegészítik a meglévő eszközöket és segítenek biztosítani a szociális közkiadások költséghatékony, eredményes és méltányos felhasználását.

Tekintettel az új többéves pénzügyi keretre vonatkozó jövő évi bizottsági javaslatra az uniós pénzügyi eszközöket újbóli vizsgálatnak kell alávetni a költségvetés felülvizsgálatának főbb célkitűzései és elvei figyelembevételével. A szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai platformja szempontjából elsősorban az Európai Szociális Alap és az Európai Regionális Fejlesztési Alap bír kiemelkedő jelentőséggel, ugyanakkor az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap és a közösségi költségvetés egyéb elemei is fontos szerepet játszanak.

Az uniós alapok hozzájárulása

Évente 5 millió munkanélküli és közel 1 millió, a legkritikusabb helyzetben lévő társadalmi csoportokban élő ember részesül az Európai Szociális Alapból (ESZA) nyújtott közvetlen támogatásban. Az ESZA a legfontosabb európai pénzügyi eszköz a foglalkoztatás és a társadalmi befogadás ösztönzésében. A 2007–2013-as programozási időszakban több mint 10 milliárd EUR-t különítettek el a társadalmi kirekesztés elleni küzdelmet célzó projektekre, amelyek aztán nemzeti alapokból is kapnak támogatást. Az ESZA-ból olyan projekteket társfinanszíroznak, amelyek a munkaerőpiacról leginkább kiszoruló, kritikus helyzetben lévő és hátrányos helyzetű emberek (akiknek a munkaerőpiacon történő elhelyezkedése pl.

megfelelő képzettség hiányának, fogyatékoság vagy megkülönböztetés okán csupán korlátozott), valamint a tartósan munkanélküliek, az idős munkavállalók és a munkahelyüket elvesztett emberek támogatását szolgálják.

Az ESZA-t – többek között kiszámítható finanszírozási volumenek révén – hozzá fogják igazítani az Európa 2020 új keretrendszeréhez annak érdekében, hogy maximálisan ki lehessen használni a munkához jutáshoz szükséges készségeknek és a szegénység visszaszorításának a biztosításához. Biztosítani kell, hogy a kedvezményezettek, különösen a nem kormányzati szervezetek és a helyi partnerségek, testreszabott támogatási rendszerek révén egyszerűbben hozzáférhessenek e támogatásokhoz. A társadalmi befogadás és a szegénység visszaszorítása egyike azon témáknak, amelyeket javasolni lehetne a tagállamoknak az ESZA alá tartozó problémák közé való felvételre annak érdekében, hogy maradéktalanul támogassák az integrált iránymutatások végrehajtását. Nagyobb hangsúlyt kell fektetni a forrásoknak nem csupán a konkrét csoportokra, hanem egyes hátrányos helyzetű térségekre való célirányosabb elosztására: ezzel összefüggésben erősíteni kell a szegénység elleni küzdelmet célzó integrált megközelítéseket, és lehetővé kell tenni a szociális infrastruktúrába történő beruházásokat az alapokból, amennyiben erre szükség van az ESZA-ból támogatott szociálpolitikai intézkedések sikeres végrehajtásához. Bizonyos innovatív módszerekkel az ESZA hozzájárulhatna továbbá ahhoz, hogy több magánforrást lehessen mozgósítani a társadalmi befogadás támogatásához. Végezetül pedig a tagállamokat fel lehetne szólítani arra, hogy határozzák meg a megkülönböztetés kockázatának kitett csoportokat, és külön összegeket különítsenek el az e téren végrehajtandó intézkedések támogatásához. Az ESZA integrációt célzó intézkedéseit jelenleg **a harmadik országok állampolgárainak beilleszkedését segítő európai alap** (a migránsok esetében), valamint az **Európai Menekültügyi Alap** (a menekültek esetében) egészíti ki.

Az ESZA-val párhuzamosan működő **PROGRESS** program célja annak biztosítása, hogy az uniós szociálpolitika továbbra is képes legyen megfelelő választ adni a legfontosabb politikai kihívásokra. Támogatást nyújt a tagállamoknak azon elkötelezettségük megvalósításában, miszerint több és jobb munkahelyet fognak teremteni, küzdenek a szegénység és kirekesztettség ellen, garantálják az esélyegyenlőséget és végrehajtják az uniós szociális jogszabályokat. A PROGRESS nagy mértékben hozzájárult a szociális téren történő uniós együttműködés kialakításához és megszilárdításához, és fokozatosan támogatja az egymástól való tanulást és a szociális innovációkat.

Az EU és az Európai Beruházási Bank arra kötelezték el magukat, hogy 100–100 millió EUR-val hozzájárulnak az európai **Progress mikrofinanszírozási eszközhöz**. Ezen alap célja, hogy az elkövetkezendő tíz évben mikrohitel formájában közel 500 millió EUR-t bocsásson rendelkezésre. A mikrofinanszírozás fontos eszköz az önfoglalkoztatás és a mikrovállalkozások alapításának ösztönzésében, és adott esetben meghatározó szerepet játszhat a társadalmi befogadás és a munkahelyteremtés előmozdításában. Az EU társadalmi befogadásra irányuló célkitűzéseinek megvalósítása az **Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA)** jelenlegi és jövőbeni működésétől, illetve kialakításától is függeni fog. A szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élőket sújtó hátrányok természetét az is befolyásolja, hogy ezek az emberek mely területen élnek; ezért a platform egyik fő célkitűzése a társadalmi és területi kohézió biztosítása.

A 2010 novemberében elfogadott ötödik kohéziós jelentés az EU kulcsfontosságú prioritásaira összpontosítva vázolja fel a jövőbeni kohéziós politika fő irányait. **Szorosabb kapcsolatot** kíván teremteni a **szociális és területi menetrendek között**.

A strukturális alapokkal kapcsolatban 2013 után születő rendeleteknek az ESZA és az ERFA integrált megközelítések végrehajtásába való összehangolt beruházásait kellene támogatniuk. A különbségek és a szegénység folyamatosan magas szintjének csökkentéséhez – mindenekelőtt a városi térségekben – a jövőben célzott fellépésekre lesz szükség, amelyek gazdasági, szociális és környezetvédelmi szempontokat is egyaránt szem előtt tartanak. Az ilyen fellépéseket szorosan össze kell hangolni az ESZA intézkedéseivel. A strukturális alapok – szoros együttműködésben a többi alappal – tovább kísérik ezeket az intézkedéseket az oktatásba, valamint a szociális és egészségügyi struktúrába való még nagyobb beruházásokkal, különösen a legszegényebb régiókban

Noha a hátrányos körülmények között élők többsége nagyobb városi központokban él, arányuk mégis a vidéki és a földrajzilag elszigetelt térségekben és közösségekben a legmagasabb. Egyes tagállamokban a szegénység kockázata a vidéki térségekben kétszer olyan magas, mint a városiakban. Az Európai Unió aktív vidékfejlesztési politikával rendelkezik, amelyet az **Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA)** támogat. Az EMVA hozzájárul a szociális és oktatási infrastruktúra és szolgáltatások fejlődéséhez, nagyobb általánosságban pedig a humántőke vidéki térségekben történő fejlesztéséhez. A vidékfejlesztési politika intézkedései az elmúlt években fokozottabban irányultak a társadalmi befogadás előmozdítására, méghozzá oly módon, amely a vidéken élő roma közösségek támogatása terén is hasznosnak bizonyulhat. A strukturális alapok által a vidéki és városi térségekben támogatott fellépések közötti szinergiákat fokozni kell.

A magas szintű európai társadalmi-gazdasági kutatások előmozdítását a **kutatási keretprogram** is támogatja, nevezetesen új módszerek, fejlődési mutatók vagy kutatási infrastruktúrák kidolgozásával.

- Összhangban a költségvetés felülvizsgálatával az Európai Szociális Alapot a tagállamok arra irányuló erőfeszítéseinek támogatására kellene felhasználni, hogy teljesíteni tudják az Európa 2020 célkitűzéseit, köztük a szegénység visszaszorítására kitűzött célt. Ez azt jelenti, hogy a szükséges forrásokat elkülönítenék a társadalmi befogadást célzó intézkedésekre, és az érintettek számára megkönnyítenék az e forrásokhoz való hozzájutást.
- A Bizottság célja, hogy a kis szervezetek számára megkönnyítse a globális támogatásokhoz való hozzáférést, a többszörösen hátrányos helyzetű és a szegénység kockázatának leginkább kitett csoportok számára pedig javítsa az alapokból nyújtott támogatásokhoz való hozzáférést.
- Az ötödik kohéziós jelentésben megfogalmazott javaslatokkal összhangban a Bizottság 2011-ben továbbítja javaslatait a 2013-at követő időszakra vonatkozó kohéziós politika új szabályozási keretét illetően. E keret egyszerűbbé teszi a helyi csoportok számára a strukturális alapokhoz való hozzáférést, és nagyobb komplementaritást és szinergiákat biztosít az uniós alapok között, ezáltal elősegítendő a közösségen alapuló megközelítések előmozdítását, beleértve a város-rehabilitációra irányulókat is.
- A 2013-at követő időszakra vonatkozó kohéziós politika tekintetében a Bizottság közös stratégiai keret létrehozását fogja javasolni, amellyel biztosítható lesz, hogy az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Európai Szociális Alap, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap és az Európai Halászati Alap intézkedései egymással összhangban legyenek és kiegészítsék egymást. A közös stratégiai keret megállapítaná az EU azon prioritásait, amelyekkel megvalósíthatók lennének a szegénység visszaszorítására

3.3. A szociális innováció és reformok tényeken alapuló megközelítésmódjának kidolgozása

Az EU immáron több éve támogatja a tagállamok szociálpolitikáinak innovációs- és modernizációs folyamatát, – többek között szakmai véleményezés, egymástól való tanulás, a bevált módszerek közlése és átadása révén – amellyel jobb és célirányosabb szakpolitikákat lehet kialakítani. Mindazonáltal a határon átnyúló tanulás szempontjából a szociálpolitika terén kedvezőbb lenne, ha a szakpolitikai innovációs intézkedések kipróbálásakor és értékelésekor fokozottabban folyamodnának tudományos módszerekhez.

A nemzeti szociálpolitikai kormányprogramoknál gyakran az a probléma, hogy nincsenek egyértelmű bizonyítékok arra vonatkozóan, hogy mi az, ami a programban jól működik, és mi az, ami nem. A tényeken alapuló szociális innováció, különösen „szociális kísérletezés” formájában rendkívül hasznos eszköz lehet azon strukturális reformok irányításához, amelyek az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést célzó Európa 2020 stratégia megvalósításához szükségesek lesznek.

A szociális kísérletezés olyan kisebb projektekre vonatkozik, amelyek célja a szakpolitikai innovációk (vagy reformok) kipróbálása még azelőtt, hogy szélesebb körben alkalmaznák őket. Az innovációknak a mintanépességre gyakorolt hatását egy olyan hasonló társadalmi-gazdasági jellegzetességekkel bíró kontrollcsoport helyzetével összevetve értékelik, amelyre a mindenkor szociálpolitikai gyakorlatot alkalmazzák. A hetvenes évek óta több országban is végeznek szociális kísérleteket azzal a céllal, hogy felmérjék az állami szakpolitikákban vagy programokban javasolt változások hatását. Ilyen kísérleteket szociális intézkedések széles körénél végeznek, például a munkaerő-piaci beilleszkedést célzó programoknál, az egészségügyi szolgáltatások nyújtása terén, a független életvitelt megkönnyítő technológiáknál, a hajléktalanság kezelése terén, az oktatásban, a koragyermekkori fejlődésre, a közműszolgáltatásokhoz való hozzáférésre vagy az aktív nyugdíjas életre vonatkozóan, stb. Legtöbbjüket a hátrányos helyzetű csoportokat célzó szakpolitikák értékelésére alkalmazzák.

A szociális kísérletezéshez alapos felkészülésre és megfelelő szelekcióra van szükség. A programoknak megfelelő méretűeknek kell lenniük ahhoz, hogy szakpolitikai szempontból relevánsak legyenek, és elsősorban olyan területekre kell összpontosítaniuk, amelyeknél konkrét tények igazolják, hogy szükség van a szakpolitika változtatására. Ahhoz, hogy egy program meggyőző legyen, jól meghatározott értékelési normákra van szükség, amelyekkel biztosítható, hogy a program más kontextusban is eredményesen működjön. Mindez egyrészt bonyolult kérdéseket vet fel a program alapjául szolgáló módszert illetően, másrészt pedig némely esetben fontos etikai kérdések is felmerülhetnek.

A szociális innovációt célzó európai kezdeményezés rendkívüli mértékben támogathatná a tagállamok azon törekvéseit, hogy modernizálják szociálpolitikájukat és innovatív intézkedéseket vezessenek be. Egy hasonló kezdeményezés célja az lenne, hogy a legjobb európai szakértelmet biztosítsa a szociális kísérletek kidolgozására, végrehajtására és értékelésére. Továbbá lehetővé tenné a tagállamok számára, hogy nemzeti forrásaikat uniós alapokból egészítsék ki. Ezenfelül pedig biztosítaná a tudás szélesebb körben való terjedését.

Az Európai Szociális Alap (ESZA) és a PROGRESS program támogatást nyújthat az innovatív intézkedések kipróbálásához. Az ESZA továbbá keretet is biztosíthat a *szociális innováció* különböző szakpolitikákba való integrálásához.

A tényeken alapuló szociális innováció előmozdítása érdekében a Bizottság 2011 folyamán kezdeményezést indít egy sor európai alap összefogására, kezdetben valószínűleg a szociális támogatási rendszerekre összpontosítva. A kezdeményezés az alábbiakat foglalja magában:

- Egy európai kutatási kiválósági hálózat, mely célja a szociális innovációs programok kialakításához és értékeléséhez szükséges kapacitás kiépítésének támogatása.
- Egy európai kutatási projekt a szociális innováció területén, melynek célja működő módszerek és a hatások konkrét mérésére szolgáló eszközök kidolgozása.
- Közös elvek meghatározása az olyan kisebb projektekre vonatkozóan, amelyek célja a szakpolitikai innovációk (vagy reformok) kipróbálása még azelőtt, hogy szélesebb körben alkalmazzák őket.
- Tájékoztatás a jelenleg zajló szociális innovációról, valamint az eziránti figyelem felkeltése.
- Egy „magas szintű irányítóbizottság” felállítása, amely tanácsadással és iránymutatásokkal szolgál az intézkedések kidolgozásával kapcsolatosan.

3.4. Partnerségi megközelítés támogatása és a szociális gazdaság

Az érdekelt felek részvételének kibővítése és megerősítése

Az Európa 2020 **új partnerséget** jelent az európai intézmények, a tagállamok és minden európai, nemzeti, regionális és helyi érdekelt fél között. Ez az új kezdet a jelenlegi partnerségi struktúrák javításának, és a partnerségek kibővítésével az új szereplők bevonásának lehetőségét is magával hozza.

A **nemzeti, regionális és helyi hatóságok** törekvéseinek támogatása továbbra is az uniós intézkedések középpontjában áll. Ezek a hatóságok járnak legelől a szakpolitikák végrehajtásában, és bizonyítottan „inkubátorai” a szociális innovációnak. Bevonásuk, különösen a **Régiók Bizottsága és a fő európai hálózatok, valamint a nemzeti szövetségek** által, növeli a szegénység területi dimenziójára való összpontosítást, és az uniós alapok szétosztásában erősíti a szinergiákat.

A **szociális partnerek** szintén kulcsfontosságú szerepet töltenek be a munkaerőpiachoz való hozzájutás biztosításában. A szociális partnereknek a stratégia középpontjában kell állniuk, és a Bizottság dolgozni fog azon, hogy támogassa a kritikus helyzetben lévő csoportok munkaerő-piaci bevonására irányuló keretegyezmény hatékony végrehajtását.

A **nem kormányzati szervezetek nélkülözhetetlen szereplői** a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni harcnak. Rendszeres kapcsolatban állnak a hatóságokkal. Az időzítés és a kapcsolatok hatása nagyon egyenetlen eloszlást mutat Európában, és költségvetési megszorítások kockáztatják a hatékony részvételt. Ezért fontos európai szinten megerősíteni és megszilárdítani a már meglévő partnerségeket, és nemzeti szinten ösztönözni a fenntartható közreműködést. A **szegénységet megelőző részvétele** – mind az egyének számára történő

felelősségteremtés, mind az irányítási mechanizmusok eszközeként – a befogadási politikák kiemelkedő célja. Az Európai Unió példát mutat, és folytatja a részvételre vonatkozó tudás és bevált módszerek terjesztését.

A Bizottság a PROGRESS programmal fogja támogatni az érdekelt felek szélesebb körében zajló szokásos cseréket, valamint a felek közötti partnerségi kapcsolatokat az olyan meghatározott prioritási területeken, mint az aktív befogadás, a gyermekszegénység, a romák befogadása, a hajléktalanság és a pénzügyi befogadás.

A Bizottság iránymutatásokat dolgoz ki, amelyeket az érdekelt feleknek a szegénység és a kirekesztettség kezelésére irányuló szakpolitikai intézkedések és programok meghatározásában és végrehajtásában való részvételére önkéntes alapon alkalmazni lehet, és ösztönözni fogja ezen iránymutatások nemzeti, regionális és helyi szintű végrehajtását.

A szociális gazdaságban rejlő potenciál kiaknázása

Egész Európában egyre több **szociális gazdasági** kezdeményezés figyelhető meg. Ezek olyan innovatív válaszokat találnak a felmerülő szociális igényekre és kihívásokra, amelyeknek sem az állam, sem a piac nem tud eleget tenni, illetve megfelelni. De feszültség keletkezhet ezen fejlemények támogatása és a piac zökkenőmentes és korrekt működése között. Több tagállam dolgozik szakpolitikai és jogszabályi kereteken, hogy tisztázza a szerepeket és kapcsolatokat, és hogy biztosítsa a szükséges jogi, szociális, közigazgatási és pénzügyi támogatást. Hogy lépést tudjon tartani, az EU a **jogi és közigazgatási keretek** javítására törekedett és törekszik, hogy kihasználható legyen a szociális gazdaság teljes potenciálja, és hogy hatékonyan tudjon egész Európában működni.

Az önkéntesség fontos a szociális gazdaság növekedéséhez. Körülbelül 100 millió uniós polgár segíti idejével, tehetségével és pénzével is saját közösségét. Az önkéntesség hozzájárul az egyének számára történő felelősségteremtéshez, a kirekesztetteknek való szolgáltatásnyújtással erősebbek lesznek a közösségek. Elősegíti továbbá az új készségek elsajátítását, az állampolgári felelősségtudat kialakítását és a jobb foglalkoztathatóság elérését. 2011 az „önkéntesség európai éve”. Az aktív időskor európai éve, melyet a Bizottság 2012-re javasolt, szintén lehetőséget nyújt majd az idősebb önkéntesek társadalmi hozzájárulásának kihangsúlyozására és ösztönzésére. Ez lesz 2011-ben a Bizottság által javasolt, az aktív és egészséges időskorra vonatkozó európai innovációs partnerség egyik fő célja.

Európa-szerte virágoznak az **alapítványok**. Fellépéseik gyakran elősegítik a szegénység és a társadalmi kirekesztettség által fenyegetett emberek számára történő felelősségteremtést, valamint ezek társadalomban való szerepvállalását. Támogatják a figyelemfelkeltő programokat, a kutatást, a politikaelemzést és a politikai vitát, vagy ösztönzik a szakpolitikai irányváltást és a végrehajtást. Ezek a fellépések jelentős kihatással vannak a szegénységre és a társadalmi kirekesztésre, mivel számos területet fednek le, mint az oktatás, a foglalkoztatás, a kultúra, a társadalmi szerepvállalás, és a népesség különböző csoportjait célozzák meg. A Bizottság bejelentette terveit, hogy 2011 végéig beterjeszti az európai alapítványi alapokmányról szóló rendeletet.

A **szociális vállalkozói ágazat** az európai vállalkozások 10%-át teszi ki, és több mint 11 millió fizetett alkalmazottat foglalkoztat. Mégis számos jogi és gyakorlati akadály áll hatékony fejlesztésének útjába, többek közt a szociális gazdaságban tevékenykedő vállalkozások és a teljesen kereskedelmi konkurenseik közötti egyenlő versenyfeltételek hiánya. Mint azt az Innovatív Unió kiemelt kezdeményezésben már bejelentette, a Bizottság kísérleti kezdeményezést indít a szociális innováció területén, amelynek célja, hogy szakértői

hátteret és egy virtuális hálót biztosítson a szociális vállalkozók, a polgárok és más ágazatok számára.

Általánosabban, a pluralista és inkluzív gazdaság európai modelljét meg kell erősíteni azáltal, hogy ösztönözzük a vállalkozások részvételét az inkluzívabb társadalmak kiépítésében, a **vállalati társadalmi felelősségvállalás** propagálásával is. Ez elérhető többek között azáltal, hogy ösztönözzük a vállalkozásokat hátrányos helyzetűek foglalkoztatására, a diverzitás jobb menedzselésére, valamint azáltal, hogy a közbeszerzéseknél szociális megfontolásokat is figyelembe veszünk.

A Bizottság támogatni fogja a szociális gazdaságnak (mint az aktív befogadás eszközének) a fejlődését: intézkedéseket javasol, hogy javítsa az európai kontextusban működő alapítványokra, kölcsönös önszegélyező társaságokra és szövetkezetekre vonatkozó jogi struktúra minőségét; 2011-ben javaslatot tesz egy „társadalomtudatos vállalkozás” kezdeményezésre, továbbá megkönnyíti az e területhez tartozó uniós pénzügyi programokhoz való hozzáférést.

3.5. A tagállamok közötti politikai koordináció növelése

Az Európa 2020 stratégiában most a szociális dimenzió kap központi szerepet. A stratégia új, hatékonyabb irányítási struktúrái lehetővé teszik, hogy a tagállamok által a szociálpolitika és a társadalmi befogadás terén – nevezetesen a szociális NYKM révén – már korábban létrehozott, összehangolt együttműködés még intenzívebbé váljon.

A **szegénység visszaszorítására vonatkozó kiemelt célkitűzés** fokozza a politikai elkötelezettséget és felelősségvállalást, és a **szociális mutatók** további kifejlesztésének hatékony mozgatórugójává válik. A Bizottság minden év januárjában közzétett éves növekedési jelentése többek között meg fogja vizsgálni a kiemelt célkitűzések és a kiemelt kezdeményezések tekintetében összességében elért előrelépéseket, és meghatározza a stratégia célkitűzéseinek eléréséhez szükséges fellépések prioritásait.

A Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy **nemzeti reformprogramjuk** keretében évente tegyenek jelentést az ide vonatkozó átfogó stratégiáikról. A stratégia szociális célkitűzéseiről szóló jelentéstétel a reformprogramok szerves részét fogja képezni. A nemzeti reformprogramokban a tagállamok nemzeti célokat fognak meghatározni (többek között a szegénységre vonatkozóan), és javaslatokat tesznek a kitűzött célok eléréséhez vezető utakról és reformokról. A nemzeti reformprogramoknak arról is be kell számolniuk, miként kívánják a nemzeti hatóságok bevonni a helyi/regionális hatóságokat és az érintetteket a nemzeti reformprogramok kialakításába és megvalósításába, valamint hogy miként közvetítik az érintettek felé az Európa 2020 stratégiát és saját nemzeti reformprogramjukat.

A Bizottság meg fogja vizsgálni, milyen előrelépéseket értek el a tagállamok a stratégia, azon belül pedig a szegénységre vonatkozó célkitűzések megvalósítása terén, és amennyiben szükséges, a Szerződésben ráruházott hatáskörén belül országspecifikus, közös bizottsági/tanácsi ajánlásra tesz javaslatot az integrált iránymutatások által érintett területeken. Az integrált iránymutatásokban „*A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem*” című 10. iránymutatás szorosabb összefonódást irányoz elő a foglalkoztatás és a szociális menetrend között.

Mindez azt mutatja, hogy a szociális NYKM-nek az Európa 2020-ba való integrálása szilárdabb alapot teremt az EU-nak szociális céljai eléréséhez.

Ugyanakkor fontos, hogy a szociális NYKM keretében kidolgozott eszközök és az Európa 2020 irányítási struktúrája termékenyen hassanak egymásra annak érdekében, hogy a lehető leghatékonyabban szolgálják az új stratégia céljait. A részletes szabályoknak megfelelő egyensúlyt kell biztosítaniuk az integráció és a kihangsúlyozás, a folyamatosság és az innováció, az egyszerűsítés és az elszámoltathatóság, valamint az összehangolás és a szubszidiaritás között. Az elkövetkezendő hónapokban ezért a Bizottság folytatni fogja az együttműködést a tagállamokkal és a legfontosabb érintettekkel, hogy olyan megoldásokat

dolgozzanak ki, amelyekkel azonosulni tudnak, és amelyek biztosítják elkötelezett felelősségvállalásukat, továbbá konkrét fellépésekhez vezetnek.

Az Európa 2020 stratégia első európai szemeszterének tapasztalatai alapján a Bizottság megbeszéléseket fog folytatni a tagállamokkal és más intézményi és nem intézményi szereplőkkel arról, hogy hogyan lehetne a legjobban hozzáigazítani a szociális nyitott koordinációs módszer keretében alkalmazott módszereket az Európa 2020 új irányítási rendszeréhez. A Bizottság még 2011 vége előtt jelentést fog előterjeszteni, amelyben összefoglalva ismerteti a kirajzolódott irányvonalakat és azok nyomon követését.

4. A SZEGÉNYSÉG ÉS A TÁRSADALMI KIREKESZTÉS ELLENI KÜZDELEM 2010-ES EURÓPAI ÉVÉNEK HAGYATÉKÁRA ALAPOZNI

A szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai platformja a társadalmi befogadás és a társadalmi kohézió európai szakpolitikának új fázisát jelzi. A platform, amely azon politikai szándék nyomán született, miszerint az új európai jövőképet az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre összpontosítva kell megalkotni, hasznosítani tudja majd a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem 2010-es európai évének köszönhetően beindult politikai lendületet.

Egész évben események és kezdeményezések ezreit rendezték meg szerte Európában, uniós, nemzeti és helyi szintű tájékoztató- és figyelemfelkeltő kampányok keretében mozgósítva intézményeket, közigazgatási szerveket, a szociálpolitikai élet szereplőit, civil társadalmi szervezeteket, a médiát, művészeket, iskolákat és egyetemeket, politikusokat, szakértőket és átlagpolgárokat. Az eddig soha nem látott méretű mobilizáció alapvető fontosságú üzeneteit a kampány lezárásaként egy tanácsi nyilatkozatba foglalták.

Más uniós intézmények – köztük a Tanács és a Parlament – és szervek is, különösen a Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága, hozzájárultak e kezdeményezések láthatóvá tételének és politikai hatásainak növeléséhez, valamint új javaslatokkal álltak elő az érintettek bevonását és a tapasztalatcseréket illetően. Valamennyien az európai évben elkezdett párbeszéd folytatására hívták fel a figyelmet, mindenképp a szegénység visszaszorítására kitűzött célok megvalósítására vonatkozó rendszeres információcserék révén.

A 2010-es európai év egyik legfontosabb tanulsága, hogy a polgárok tudatos hozzáállása és részvétele elengedhetetlen annak biztosításához, hogy a társadalmi befogadás és kohézió tekintetében kitűzött európai célok megfelelően láthatóak legyenek és prioritássá váljanak az európai és a nemzeti menetrendekben.

Egy másik fontos tanulság, hogy az Európai Unió úttörő szerepet vállalhat olyan új irányítási modellek és gyakorlatok kidolgozásában, amelyek sikeresen gyökeret verhetnek a nemzeti és helyi valós életben. Ennél is fontosabb az, hogy ezáltal hatékonyan előmozdíthatja azt az ún. „többrétegű irányítást”, amely alapvető feltétele annak, hogy képesek legyünk megbirkózni korunk kihívásaival.

A szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai platformja megfelelő keretet nyújt annak biztosítására, hogy tovább folytassuk és javítsuk az irányítással, részvétellel és kibővített párbeszéddel kapcsolatos tapasztalatainkat, amelyeket az európai évnek köszönhetően tovább gyarapítottunk.

- Más intézményekkel és szervezetekkel együttműködésben a Bizottság a szegénységről és kirekesztésről szóló éves kerekasztalt az európai platform szélesebb körű éves gyűlésévé kívánja átalakítani valamennyi érintett szereplő bevonása érdekében. Erre az eseményre ősszel kerül majd sor, a szegénység felszámolásának nemzetközi napjához közel eső időpontban. Az éves gyűlés számba veszi majd a kiemelt célkitűzések megvalósítása terén elért eredményeket, ellenőrzi a platform keretében bejelentett tevékenységek megvalósítását, és javaslatokat fogalmaz meg a jövőbeni fellépésekre vonatkozóan.

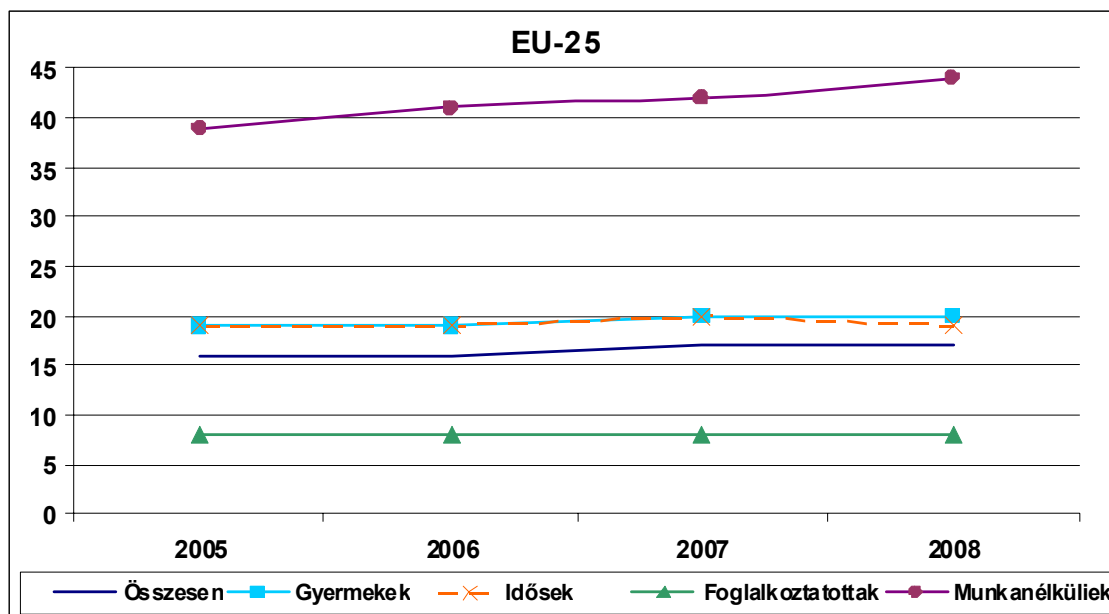
5. KÖVETKEZTETÉSEK

A platform főintézkedései és az azt kísérő és előkészítő intézkedések a kísérő munkadokumentumban találhatók. A szakpolitikai koordináció, az intézményi és nem intézményi szereplőkkel folytatott párbeszéd, a finanszírozás és a stratégiai partnerségek kombinációján alapulnak.

Az Európa 2020 stratégia irányítási mechanizmusain belüli rendes jelentéstétel, és konkrétan az éves növekedési jelentés mellett, a Bizottság 2014-ben felülvizsgálja a platform végrehajtását, a célból is, hogy adaptálja azt az új többéves pénzügyi kerethez.

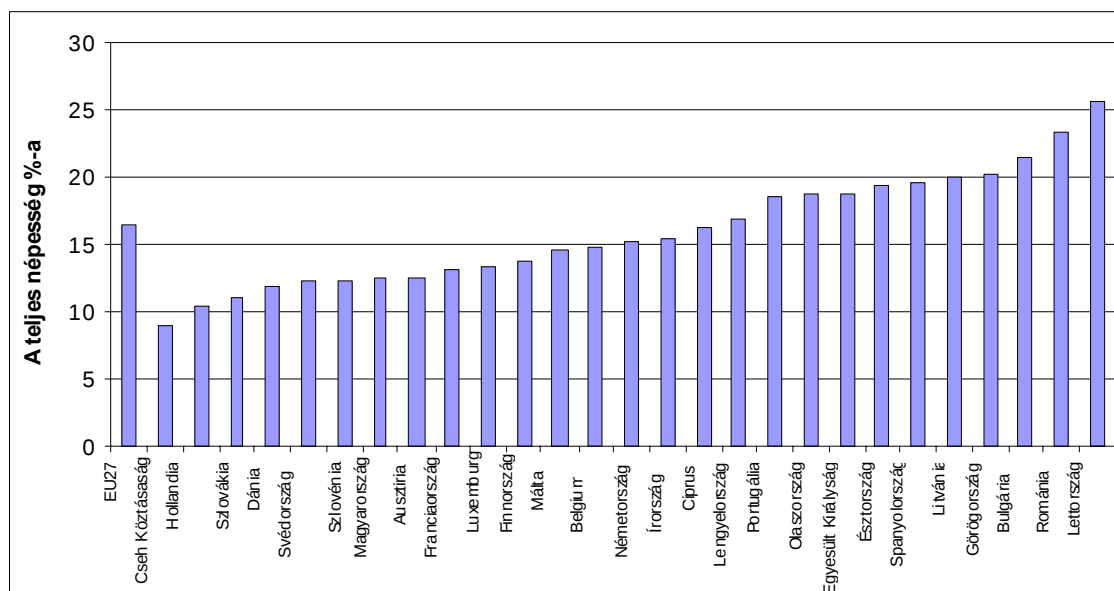
Melléklet

1a. ábra: A szegénység kockázatának való kitettség aránya, összességében, kor és foglalkoztatási státusz szerint; 2005–2008

Forrás: EU-SILC

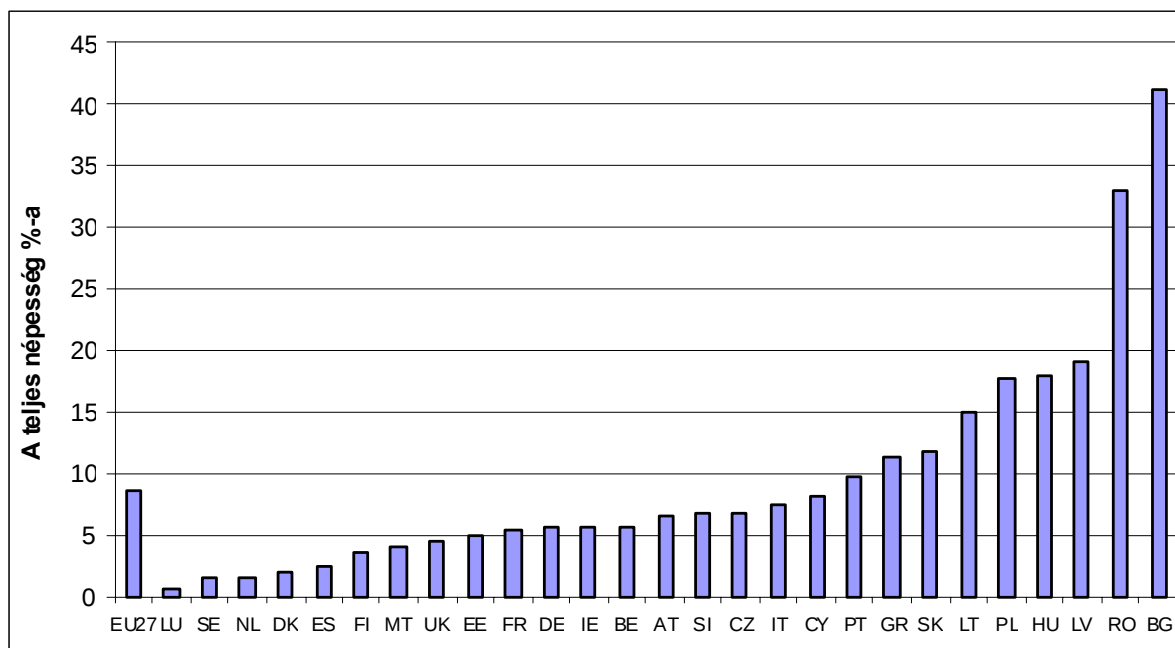
1b. ábra A szegénység kockázatának való kitettség aránya¹⁰ országonként; 2008

¹⁰

A szegénység kockázatának való kitettség arányát többek között az Európai Tanács 1975-ben elfogadott, a szegénységre vonatkozó meghatározása alapján határozták meg; e szerint „szegénynek” számítanak „azok az egyének vagy háztartások, amelyek oly csekély forrásokkal rendelkeznek, hogy nem rendelkeznek az abban az országban minimálisnak megállapított életszínvonalal, amelyben élnek.” A szegénység kockázatának való kitettség küszöbértéke az egyes tagállamokban az egy főre jutó jövedelem középértékének 60 %-a (a társadalmi transzferek után).

2. ábra: A súlyos anyagi deprivációban¹¹ élők aránya országoként; 2008

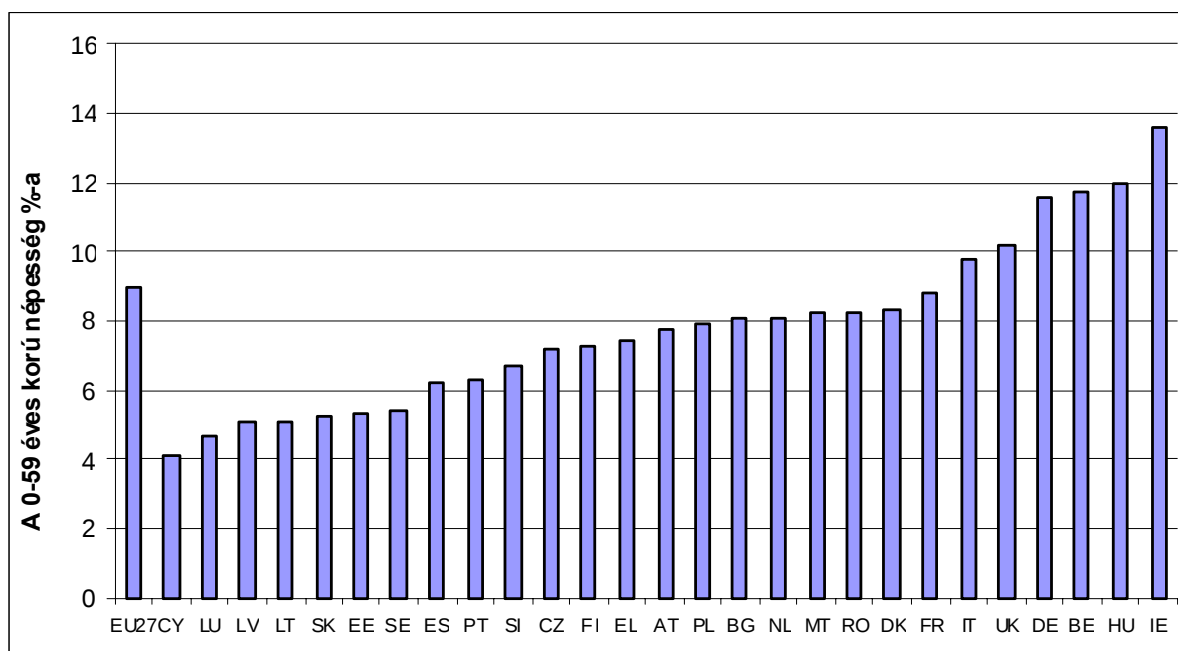

Forrás: EU-SILC (2008)

3. ábra: Aktív kereső nélküli háztartásban élő¹² 0–59 évesek aránya országoként; 2008

¹¹ „Anyagi deprivációban élőknek” az tekinthető, akit az alábbi 9 félé depriváció közül legalább 4 sújt: Nem engedheti meg magának, hogy i) kifizesse a lakásbérletét vagy a közüzemi számláit, ii) megfelelően fűteni tudjon otthonában iii) váratlan kiadásai lehessenek, iv), nem ehett minden másnap húst, halat vagy egyenértékű fehérjét, v) évente egyszer egy hetet üdüléssel töltsön, vi) autót tartson, vii) mosógéppel rendelkezzen, viii) színes televíziója vagy ix) telefonja legyen.

¹² A nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők közé azok a 0–59 éves korúak sorolhatók, akik olyan háztartásban élnek, amelyben az elmúlt év során a felnőttek teljes munkapotenciáljuk kevesebb mint 20 %-át töltötték munkával.

Forrás: EU-SILC (2008)